

FÖRDJUPNINGSPM

Nr 6. 2010

Kommunalt finansierad sysselsättning
och arbetade timmar i privat sektor

Av Jenny von Greiff

Dnr 13-15-10

Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar i privat sektor

Inledning

Utförsäljning av verksamhet och upphandling av tjänster från privata aktörer har ökat kraftigt de senaste åren inom kommuner och landsting. Skolor har privatiserats, vård har lagts ut på privata vårdgivare och omsorgsföretag har tagit över vård av äldre. Detta har lett till en minskning av sysselsättningen inom kommuner och landsting, men samtidigt har sysselsättningen ökat inom den privata sektorn. Många av de privata företagen som tillhandahåller kommunala tjänster¹ är finansierade av kommuner och landsting, helt eller delvis. Det finns med andra ord ett antal personer som är sysselsatta i privat sektor och indirekt finansierade av kommunsektorn. Denna PM syftar till att beräkna antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar i privat sektor som är indirekt kommunalt finansierade. Härigenom kan man få en uppfattning om den egentliga utvecklingen av kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar.

Arbetet görs på uppdrag av regeringen. Tidigare har SCB fått i uppdrag att studera denna fråga varpå de tagit fram statistiken Finansiärer och utövare. Denna statistik beskriver hur nettoomsättningen i de privata vård- och utbildningsföretagen fördelas mellan olika finansiärer, bland annat de kommunala. Den beskriver även sysselsättning inom vård, skola och omsorg för olika sektorer.

I Konjunkturinstitutets interna pm ”Kommunfinansierad sysselsättning”² beskrivs en möjlig metod för att skatta antalet sysselsatta inom privat sektor som är kommunalt finansierade. Detta görs genom att utnyttja detaljerad branschindelning i den kortperiodiska sysselsättningsstatistiken och RAMS³. I denna PM kommer en alternativ metod att användas som utgår från de sociala naturaförmånerna och, till viss del, förbrukning i kommuner och landsting. Först beskrivs metoden för beräkning av de olika delkomponenterna och sedan presenteras och analyseras resultatet. Sist sammanfattas resultaten.

Metod och data

Metoden som används för att skatta kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar i privat sektor går ut på att använda den information som finns i Nationalräkenskaperna om kommuner och landstings kostnader för tjänster producerade i privat sektor. Storleken på kostnaderna för kommuner och landsting för vår målvariabel är alltså känd. Problemet är att veta vad företagen gör med de pengar de får. Specifikt är vi intresserade av att veta hur stor andel som används till lönekostnader och hur mycket företagen betalar i lön per timme och sysselsatt.

---

¹ Med kommunala tjänster menas genomgående i denna PM tjänster som tillhandahålls av kommuner och landsting.

² Raoufinia, K., ”Kommunfinansierad sysselsättning”, Interna PM 2010:16, Konjunkturinstitutet, 2010

³ RAMS står för registerbaserad arbetsmarknadsstatistik.

I nationalräkenskaperna finns det två variabler som innehåller kommunalt finansierade tjänster: sociala naturaförmåner och förbrukning. Båda är en del av den kommunala konsumtionen. Sociala naturaförmåner definieras som varor och tjänster som kommer hushållen tillgodo och som produceras av privata aktörer, till exempel privata dagis, skolor och vård. Om man rensar de sociala naturaförmånerna för läkemedelsförmånen och andra varor så fångas kostnader för kommunal verksamhet producerad i privat sektor. Förbrukning är insatsvara i produktionen av de offentliga tjänsterna. Den del av förbrukningen som utgör tjänster är till exempel städning, konsulttjänster och inhyrda läkare. Andelen tjänster i förbrukningen är mycket liten. År 2008 var andelen tjänster omkring 3 procent i landstingen och 0,5 procent i primärkommunerna. Det rör sig alltså om relativt små belopp i förhållande till de sociala naturaförmånerna. Eftersom vi vill fånga alla timmar och sysselsatta som är kommunalt finansierade måste dock även den del av förbrukningen som utgör tjänster inkluderas. I nästa steg vill vi ta reda på vad företagen gör av de pengar som de får från kommuner och landsting för att producera kommunala tjänster. Det vi specifikt är intresserad av är lönekostnadsandel samt kostnad per arbetad timme och sysselsatt. Lönekostnadsandelen kommer att studeras för verksamhetsområdena utbildning, sjukvård och social omsorg.⁴ Beräkningar av antalet sysselsatta och arbetade timmar kommer dock endast att göras på aggregerad nivå, det vill säga för primärkommuner respektive landstingen. Anledningen till detta är att vi vill kunna göra framskrivningar av de aktuella variablerna och att vi endast gör prognoser på den aggregeringsnivån.

Lönekostnadsandel

Lönekostnadsandelen går att beräkna både som andel av totala kostnader och intäkter. Syftet med beräkningen är att få en uppfattning om hur stor andel av de sociala naturaförmånerna och förbrukningen som företagen använder till lönerelaterade kostnader. Eftersom kommunernas kostnader för sociala naturaförmåner och förbrukning blir intäkter för företagen är vi primärt intresserade av lönekostnadernas andel av intäkterna. Som vi kommer att se i följande avsnitt finns dock vissa brister i intäktsdata. På grund av dessa brister beräknas även lönekostnadernas andel av de totala kostnaderna för att på ett bättre sätt kunna utvärdera de olika datakällorna mot varandra och avgöra trovärdigheten i de beräknade kvoterna mellan lönekostnaderna och intäkterna. Tre olika datakällor används för att beräkna lönekostnadsandelen; Skolverket, Företagens ekonomi (FEK) och offentliga finanser enligt Nationalräkenskaperna (NR). Nedan redogörs för de olika databaserna och beräkningarna av lönekostnadsandelarna.

SKOLVERKET

För utbildningsområdet finns kostnadsstatistik från Skolverket som beskriver kostnaderna för skolan för olika huvudmän. För grundskolan och gymnasiet finns det uppgifter om olika kostnadsslag, till exempel personalkostnad, för de kommunalt finansierade fristående skolorna, se tabell 1. För den enskilda (privata) förskolan finns endast den totala kostnaden för dessa företag. I tabell 1 redogörs för vilken information som finns tillgänglig för de kommunalt finansierade skolorna i Skolverkets databas.

---

⁴ De sociala naturaförmånerna och förbrukningen innehåller utöver tjänster inom skola, vård och omsorg till exempel också städning och färdtjänst. Skola, vård och omsorg utgör dock den stora majoriteten av tjänsterna varför vi fokuserar på dessa.

Tabell 1 Data från skolverket

Underrubrik

Kostnads-kategori	Antagen löne-kostnadsandel	Tillgänglig för förskolan	Tillgänglig för grundskolan	Tillgänglig för gymnasieskolan
Totalkostnad		Ja	Ja	Ja
Undervisning	0,95	Nej	Ja	Ja
Lokaler och inventarier	0,0	Nej	Ja	Ja
Skolmåltider	0,5	Nej	Ja	Ja
Läromedel/ utrustning/ skolbibliotek	0,0	Nej	Ja	Ja
Elevvård	0,95	Nej	Ja	Ja
Övrigt	0,5	Nej	Ja	Ja

Anm. Senast tillgänglig data är från 2008.

Källa: Skolverket och egna antaganden

I tabell 1 redogörs även för den antagna andelen lönekostnader (inklusive skatter och avgifter) i olika kostnads-kategorier. Undervisning består i huvudsak av lönekostnader men även kostnader för till exempel fortbildning in-går. Lönekostnadsandelen antas vara 0,95 för denna kategori. Skolmåltider är samtliga kostnader för maten som serveras i skolan, vilket innefattar råvaror, transport och personalkostnader. Råvarukostnaden förväntas utgöra ungefär 30-40 procent.⁵ Utifrån detta antas att lönekostnaden utgör 50 procent av de totala kostnaderna för skol-måltider. Elevvård innefattar skolläkare, skolkurator etc, vilket innebär att hela kostnaden är personalkostnad. I likhet med personalkostnads-kategorin antas därför att 95 procent är lönekostnader. Övriga kostnader innefattar kostnader för administration, rektor etc. Av dessa kostnader antas hälften vara lönerelaterade kostnader.

Eftersom det inte finns detaljerad information för de enskilda förskolorna använder vi informationen för de kommunala förskolorna. För de kommunala förskolorna är kostnaderna uppdelade på personalkostnad och kostnad för lokaler, vilket gör beräkningen rättfram. Även här antas att lönerelaterade kostnader utgör 95 procent av personalkostnaden.

Andelen lönekostnad av de totala kostnaderna beräknas enligt:

$$L / TK_{Skolverket} = \frac{\sum_{jk} (\beta_{jk} \cdot K_{jk}) + (\beta_{Kommunal} TK_{Fsk})}{\sum_i TK_i} = \frac{\sum_i L_i}{\sum_i TK_i}$$

Där j är grundskola respektive gymnasium, i är förskola, grundskola respektive gymnasium, k är kostnads-kategori, β är lönekostnadsandel, K är kostnad, L är lönekostnaden och TK är totalkostnaden. För att få en uppfattning om hur stor andel av pengarna från kommunerna som går till löner behövs en uppfattning om intäkterna. Idealt skulle man vilja ha ett mått på ersättning från kommunerna till företagen och en redogörelse för vad dessa pengar används till. För grundskolan finns det uppgifter om ersättning från kommunerna men det går inte att härleda hur stor andel av dessa pengar som går till lönekostnader. Istället görs en uppskattning av lönekostnadens andel av de totala intäkterna där det antas att alla intäkter behandlas lika, det vill säga att en lika stor andel används till lönekostnader, oavsett om pengarna kommer från privata eller kommunala finansörer. Eftersom det inte finns några uppgifter om totala intäkter i Skolverkets data används vinstandelen (andel av totala kostnader) enligt Före-

⁵ Detta baseras på en undersökning publicerad i GT/Expressen " <http://gt.expressen.se/nyheter/1.1781861/sa-mycket-kostar-skolmat-dar-du-bor>".

tagens ekonomi (FEK) för att uppskatta intäkterna utifrån kostnaderna.⁶ Lönekostnaden som andel av intäkterna beräknas enligt:

$$L / TI_{Skolverket} = \frac{\sum_i L_i}{\sum_i TK_i (1 + (v_{07i} / TK_{07i}))}$$

FÖRETAGENS EKONOMI

Utöver statistiken från skolverket finns användbar statistik i Företagens ekonomi (FEK), SCB. I företagens ekonomi finns uppgifter om totala rörelseintäkter, totala rörelsekostnader och personalkostnader uppdelat efter SNI-kod. Detta innebär att personalkostnadens andel av totala kostnader och intäkter kan beräknas för de aktuella branscherna. I likhet med skolverksdata består dock personalkostnaden inte endast av lönerelaterade utgifter utan även av andra personalkostnader, så som fortbildning. Lönekostnaderna antas därför även här utgöra 95 procent av de totala personalkostnaderna. Till skillnad från skolverksdata går det inte att skilja ut de företag som finansieras av kommuner och landsting. För nettoomsättning finns det uppgifter om kund (finansiär) men motsvarande statistik finns tyvärr inte för personalkostnaderna eller andra kostnader/intäkter.⁷⁸ För många företag sker finansieringen både av kommuner eller landsting och privata finansiärer. I likhet med metoden för skolverkets data, antas därför att en lika stor andel av inkomster från privata finansiärer som från kommuner eller landsting används till personalkostnader. Lönekostnaderna som andel av totala kostnader respektive intäkter definieras enligt följande:

$$L / TK_{FEK-j} = \frac{\sum_i 0,95 \cdot Personalkostnader_{ij}}{\sum_i TK_{ij}}$$

Där L är lönekostnaden, TK är totala rörelsekostnader och i är undergrupp i de fall det existerar (utbildning) och j är utbildning, hälso- och sjukvård samt social omsorg.

$$L / TI_{FEK-j} = \frac{\sum_i 0,95 \cdot Personalkostnader_{ij}}{\sum_i TI_{ij}}$$

Där TI är totala rörelseintäkter.

NATIONALRÄKENSKAPERNA

Den tredje och sista statistikällan som används för att beräkna lönekostnadsandelen är Nationalräkenskaperna (NR). Genom att studera delarna i den offentliga konsumtionen kan vi få en uppfattning om lönekostnadsandelen i kommuner och landsting. För att beräkna så bra lönekostnadskvoter som möjligt beräknas först kvoten på

⁶ Senaste tillgängliga uppgifter om vinst (rörelseresultat) är från 2007.

⁷ Det är denna statistik som finansiärer och utförare baseras på.

⁸ I ett senare skede går det eventuellt att göra ett specialuttåg av de företag som har majoriteten av finansieringen från kommuner och landsting, detta har det dock inte funnits utrymme för att göra nu.

så finfördelad nivå över verksamhetsområden (COFOG) som data tillåter (till exempel öppen sjukvård, sluten sjukvård, folkhälsovård etc). Därefter viktas kvoterna samma med avseende på storleken på de sociala naturaförmåner i det verksamhetsområdet.⁹ På detta sätt kommer vi så nära som möjligt lönekostnadskvoten i de kommunalt finansierade företagen. I offentlig sektor kan intäkter likställas med kostnader, eftersom verksamheten inte är vinstdrivande. För att beräkna kommuner och landstings bruttokostnader/intäkter för den egna konsumtionen adderas försäljningsintäkterna till den egna konsumtionen. Lönekostnadsandelarna beräknas enligt:

$$L/TK_{NR\_j} = L/TK_{NR\_j} = \sum_i \left(\frac{DK_{ji}}{DK_j} \cdot \frac{LK_{ji} + PS_{ji} - SU_{ji}}{KO_{ji} - DK_{ji} + FS_{ji}} \right) = \sum_i \left(\frac{DK_{ji}}{DK_j} \cdot \frac{LK_{ji} + PS_{ji} - SU_{ji}}{BP_{ji} - ET_{ji}} \right)$$

Där i är verksamhetsområde enligt COFOG på 3-siffrig nivå och j är utbildning, social omsorg respektive sjuk- och hälsovård. DK är sociala naturaförmåner, LK är lönekostnader inklusive kollektiva avgifter, PS är produktionskatter, SU är produktionssubventioner, KO är konsumtion, FS är försäljning, BP är bruttoproduktion, ET är egenproducerade tillgångar.

BERÄKNADE LÖNEKOSTNADSANDELAR

I tabell 2 presenteras de beräknade lönekostnadsandelarna för de datakällor som beskrevs ovan.

Tabell 2 Lönekostnadsandelar

Andel av totala kostnader respektive intäkter

	Andel av totala kostnader			Andel av totala intäkter		
	Skolverket	FEK	NR	Skolverket	FEK	NR
Utbildning	0,63	0,59	0,67	0,61	0,56	0,67
Hälso- och sjukvård	.	0,53	0,51	.	0,45	0,51
Social omsorg	.	0,75	0,80	.	0,68	0,80

Anm. Med total kostnader avses ör FEK totala rörelsekostnader och för NR bruttokostnad för egen konsumtion (offentlig konsumtion exkl. sociala naturaförmåner och försäljning). För skolverket är det skolornas uppgifter om de totala kostnaderna för skolverksamheten. För skolverket är intäkterna för skolorna uppskattade baserat på vinstandel enligt FEK 2007. För FEK är intäkterna totala rörelseintäkter. För NR är intäkterna lika med kostnaderna eftersom det inte finns någon vinst i offentlig sektor.

Källor: Skolverket 2008, Företagens ekonomi 2007, Nationalräkenskaperna 2007 och egna beräkningar.

Skillnaderna i resultaten mellan de olika datakällorna är små för alla tre verksamhetsområden. Som andel av intäkterna är lönekostnaderna högst i offentlig sektor och lägst i företagen. Lönekostnadernas andel av intäkterna följer väl dess andel av kostnaderna. Vi har ingen anledning att, baserat på detta resultat, ifrågasätta tillförlitligheten för lönekostnadernas andel av intäkterna. Lönekostnadsandelen är högst för social omsorg.

Att lönekostnadsandelen inom utbildningsområdet är lägre i den privata än i den kommunala sektorn är i linje med uppgifter från Skolverket om lägre lärartäthet i de privata skolorna.¹⁰ Lönekostnadsandelarna baserade på data från skolverket ligger mellan de från kommunal och privat sektor. Eftersom data från skolverket fångar vår målgrupp, det vill säga de kommunalt finansierade företagen, indikerar detta att dessa företag beter sig som en blandning mellan kommunerna och genomsnittet för alla privata företag.

Eftersom vi har flera olika datakällor så måste vi ta beslut om vilken eller vilka vi ska använda och om eventuell sammanviktning av dem. För utbildningsområdet har vi tre källor. Data från skolverket är den mest detaljerade data. Vi vet att det är de kommunalt finansierade företagen som vi fångar. Det råder dock en osäkerhet för denna data kring andelen lönekostnad för de olika kostnadsslagen och kring de skattade intäkterna. Data från skolverket

⁹ Även förbrukningen innehåller, som beskrevs tidigare, tjänster. Omfattningen av dessa tjänster är dock försumbar i sammanhanget varför vi bortser från förbrukning vid sammanviktningen. Vi har inte heller någon information om andelen tjänster av förbrukningen på så finfördelad nivå.

¹⁰ Se Skolverket, 2005, Rapport 271, "Skolor som alla andra?".

bedöms dock vara de som fångar vår målvariabel bäst och lönekostnadsandelen för utbildning antas därför vara den med hjälp av skolverksdata beräknade andelen. Andelarna ligger dessutom mellan de som baseras på FEK och NR, vilket känns betryggande.

För social omsorg och sjukvård finns det inte lika detaljerad data. Här har vi två datakällor som vi har svårt att utvärdera, då det inte finns något utfall. De olika datakällorna har ett gemensamt problem; de fångar inte de företag som är kommunalt finansierade. Det är rimligt att tro att situationen ser ungefär likadan ut som för utbildningsföretagen, alltså att de kommunalt finansierade företagen agerar som en blandning av kommunsektorn och de privata företagen. Lönekostnadsandelarna (som andel av intäkterna) från de olika källorna vägs därför samman baserat på avvikelserna inom utbildningsområdet från skolverksdata. Viktningskoefficienten (α) beräknas utifrån följande samband:

$$(L/TI)_{Skolverket} = \alpha \cdot (L/TI)_{NR\_utbildning} + (1 - \alpha) \cdot (L/TI)_{FEK\_utbildning}$$

$$\Rightarrow \alpha = \frac{(L/TI)_{Skolverket} - (L/TI)_{FEK\_utbildning}}{(L/TI)_{NR\_utbildning} - (L/TI)_{FEK\_utbildning}}$$

Baserad på denna ekvation beräknas $\alpha = 0,37$, vilket innebär att lönekostnadsandelen för offentlig sektor får en något mindre vikt än den för privat sektor. Metoden för att bestämma vikten utgår från att förhållandet mellan lönekostnadsandelen enligt NR respektive FEK är den samma för hälso- och sjukvård och social omsorg som för utbildning samt att lönekostnadsandelen från skolverket är den samma lönekostnadsandelen. Detta är naturligtvis ett antagande som kan vara felaktigt men i brist på bättre är det denna metod som används. Känsligheten för sammanviktningkoefficientens storlek undersöks vidare i ett senare avsnitt. Resultatet redovisas i tabell 3:

Tabell 3 Lönekostnadsandel, sammanvägd

Andel av intäkter

Lönekostnad som andel av intäkterna	
Primärkommunerna	0,68
Utbildning	0,61
Social omsorg	0,73
Landstingen	0,48
Hälso- och sjukvård	0,48

Anm. Lönekostnadsandelen för utbildning är en bearbetning på skolverkets data. Andelen för social omsorg och hälso- och sjukvård är en sammanvägning av Nationalräkenskparena och Företagens ekonomi. Lönekostnadsandelen för primärkommunerna är en sammanvägning av utbildning och social omsorg, med de sociala naturaförmanerna 2007 i respektive område som vikt. För lanstingen är lönekostnadsandelen den samma som inom hälso- och sjukvård.

Källor: Skolverket, Företagens Ekonomi, Nationalräkenskaperna och egna beräkningar.

Kostnad per timme och per sysselsatt

För att få en uppfattning om arbetskostnad per antalet arbetade timmar och sysselsatta används nationalräkenskaperna. I nationalräkenskaperna kan timkostnad och kostnad per sysselsatt beräknas på två sätt, antingen för sysselsatta i kommuner respektive landsting eller i de aktuella branscherna i privat sektor. Som tidigare så har dessa två källor det gemensamma problemet att de inte fångar de som är sysselsatta av kommunalt finansierade företag. Inom offentlig sektor beräknas kostnaden per timme och sysselsatt helt enkelt som den totala lönekostnaden (löner inkl kollektiva avgifter, produktionsskatter och produktionssubventioner) dividerat med antalet arbetade timmar och antalet sysselsatta i primärkommunerna respektive landstingen. Inom privat sektor beräknas arbetskostnaden (inklusive skatter och avgifter) per timme och sysselsatt för branschen utbildning, hälso- och sjukvård, sociala tjänster och veterinärverksamhet.¹¹ Ingen finare fördelning går att göra i privat sektor, vilket

¹¹ Dessa branscher benämns M och N i lönebanken och NR-koden är 91000.

innebär att det inte går att beräkna kostnaderna för landstingens och primärkommuners verksamhetsområden separat. Resultatet för senaste utfallsåret, det vill säga 2009, presenteras i tabell 4.

Tabell 4 Arbetskostnad

Tusen kronor, löpande pris, år 2009

	Offentlig sektor		Privat sektor	
	Per arbetad timme	Per sysselsatt	Per arbetad timme	Per sysselsatt
Kommunsektorn	2,4	359,5	2,5	377,8
Primärkommuner	2,3	335,3		
Landsting	2,8	434,6		

Anm

Källa: Nationalräkenskaperna

Som vi kan se är överensstämmelsen stor mellan offentlig och privat sektor. Timlönen och kostnad per sysselsatt är något högre i privat sektor, men skillnaden är liten. Återigen måste vi ta ställning till vilken källa som bäst speglar villkoren för de kommunalt finansierade sysselsatta eller hur en eventuell sammanviktning av de två källorna ska se ut. Något som talar för att använda siffrorna från privat sektor är att de företag vi är intresserad av är en delmängd av denna grupp vinstdrivande företag. De flesta av företagen har både kommunal och privat finansieringen och rimligtvis skiljer de inte på de olika inkomstkällorna utan betalar lika höga löner oavsett om pengarna kommer från kommunal sektor eller privata finansiärer. Även för medelarbetstiden, som givet timlönen bestämmer kostnad per sysselsatt, kan man resonera som så att vinstdrivande företag agerar på samma sätt oavsett var deras pengar kommer ifrån. De företag som är helt privat finansierade kan dock skilja sig åt angående verksamhetsområde jämfört med de kommunalt finansierade företagen, till exempel finns det många privata plastikkirurgikliniker. Potentiellt har därför de privata företagen en annan lönenivå, vilket gör att genomsnittet inte är representativt för vårt delurval. En annan nackdel med siffrorna för de privata företagen är att vi ej kan göra beräkningar för kommuner och landsting separat.

I offentlig sektor fångar vi relativt väl verksamhetsinriktningen i de kommunalt finansierade företagen.¹² Däremot kan vi räkna med att verksamhetsstrategin skiljer sig mellan offentlig sektor och vinstdrivande företag.

I enlighet med resonemanget tidigare om att de kommunalt finansierade företagen är en blandning av kommunal sektor och det genomsnittliga privata företaget så viktas de olika datakällorna samman. Både för kostnad per arbetad timme och per sysselsatt ges offentlig och privat sektor samma vikt. Fördelningen på primärkommuner och landsting görs sedan med avseende på förhållandet dem emellan i offentlig sektor. Resultatet för 2009 presenteras i tabell 5.

Tabell 5 Arbetskostnad, sammanvägd

Tusen kronor, löpande pris, år 2009

	Per arbetad timme	Per sysselsatt
Kommunsektorn	2,5	379,8
Primärkommuner	2,3	354,3
Landsting	2,9	459,1

Anm.

Källor: Nationalräkenskaperna och egna beräkningar

¹² Det finns en relativt stark positiv korrelationen mellan kostnader för de sociala naturaförmånerna (rensade för läkemedelsförmånen och andra varor) och den egna konsumtionen i de olika verksamhetsområdena.

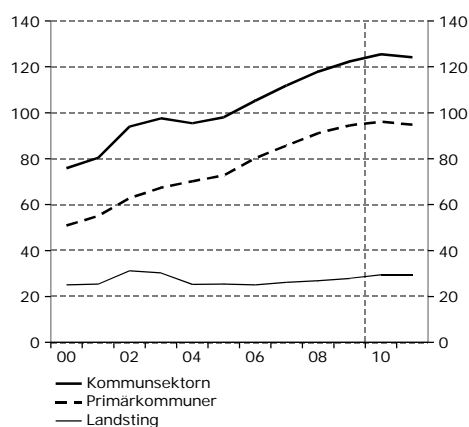

Analys och resultat

För att beräkna antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar i privat sektor som är kommunalt finansierade används de beräknade lönekostnadsandelarna och kostnaderna per timme och sysselsatt. Dessa beräknade andelar och mått appliceras sedan på de sociala naturaförmånerna och förbrukning. För åren 2001-2007 finns de sociala naturaförmånerna på så finfördelad nivå att det går att rensa bort läkemedel och andra varor. För 2000 antas andelen tjänster i de sociala naturaförmånerna vara lika stor som 2001 och för 2008 och framåt antas andelen vara lika stor som 2007. För förbrukningen finns data på inhyrda tjänster för landstingen för perioden 2006-2009 och för primärkommunerna för 2002-2008. Före dessa perioder antas andelen vara den samma som det första kända året (2006 respektive 2002) och för senare år antas andelen vara den samma som det sista kända året. För 2010-2011 är det prognoserna i Konjunkturläget mars 2010 som används. Lönekostnadsandelarna hålls konstanta över tiden medan kostnaden per timme och sysselsatt tillåts variera.¹³ . Eftersom vi inte gör prognoser för timmar och sysselsatta separat för utbildning, vård och omsorg skrivs kostnaderna per timme och sysselsatt fram med arbetskostnadsutvecklingen i hela ekonomin. Resultatet presenteras i Diagram 1 och 2.

Dia6 Diagram 1 Kommunalt finansierad sysselsättning i privat sektor

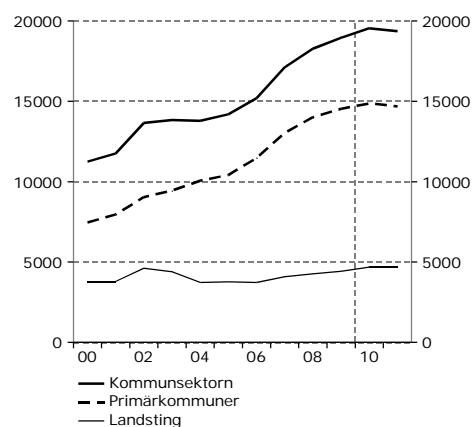
Tusental personer

Källa: Egna beräkningar

Dia7 Diagram 2 Kommunalt finansierade arbetade timmar i privat sektor

Tusental timmar

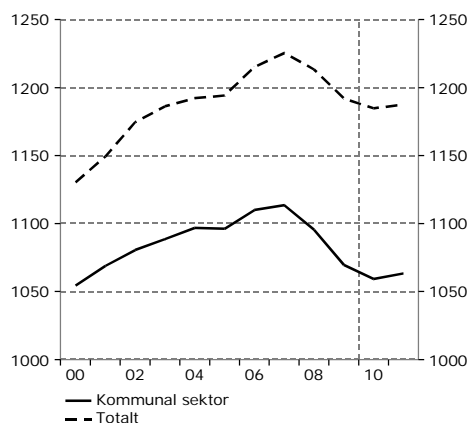
Källa: Egna beräkningar

Som vi kan se har den kommunalt finansierade sysselsättningen och arbetade timmar i privat sektor ökat kraftigt mellan år 2000 och 2009. Primärkommunerna finansierar flest sysselsatta och arbetade timmar i privat sektor. Det är också här den största ökningen har skett. År 2009 beräknas antalet kommunalt finansierade sysselsatta i privat sektor uppgå till ungefär 122 000 personer. Ungefär 94 000 av dessa är finansierade av primärkommunerna och 28 000 är finansierade av landstingen. Sysselsatta i kommunal sektor har minskat de senaste åren. Om vi adderar sysselsatta i de kommunalt finansierade företagen till sysselsatta i kommunal sektor, finner vi att minskningen av antalet kommunalt finansierade sysselsatta blir mindre, se Diagram 3. Även om man inkluderar denna grupp så har det dock skett en tydlig minskning av antalet kommunalt finansierade sysselsatta de senaste åren. Mellan 2007 och 2009 minskade de med omkring 33 000 personer, det vill säga ca 3 procent. Åren dessförinnan skedde det en successiv ökning av de kommunalt finansierade sysselsatta.

¹³ Ett alternativ till att hålla lönekostnadsandelarna konstanta är att skatta en tidstrend för perioden 2000-2007 och sedan applicera denna trend på övriga år. För detta krävs insamlande av data bakåt i tiden, vilket det inte funnits utrymme för att göra i denna studie.

Dia1 Diagram 3 Kommunalt finansierad sysselsättning

Tusental personer

Källa: Egna beräkningar

Det är intressant att relatera resultatet till tidigare skattningar av den kommunalt finansierade sysselsättningen. SCB har gjort beräkningar på denna sysselsättning fram till och med 2007. Enligt deras preliminära skattning uppgick denna sysselsättning till 104 000 personer 2007. Enligt Finansdepartementets beräkningar, där en liknande metod som i denna PM används, uppgick den till 112 000 personer 2007. Enligt de skattningar som görs i Raoufinia, K. (2010)¹⁴ är den kommunfinansierade sysselsättningen 2007 115 000 alternativt 98 000 personer beroende på om RAMS eller Kortperiodisk sysselsättningsstatistik används. Vår metod ger 112 000 personer 2007. KI:s beräkningar ligger alltså helt i linje med Finansdepartementets beräkningar. Att beräkningarna ligger något högre än SCB:s skattning och skattningen som utgår från kortperiodiska sysselsättningsstatistiken kan förklaras av att de senare endast inkluderar sysselsättning inom vård, skola och omsorg. Exempel på tjänster utöver vård, skola och omsorg som inkluderas i våra beräkningar är inköpt städning av skolor och färdtjänst. Om förbrukningen exkluderas kommer vi närmre de beräkningar som görs utifrån sysselsättningsstatistiken. Utan förbrukningen blir den skattade sysselsättningen 109 000 personer 2007.

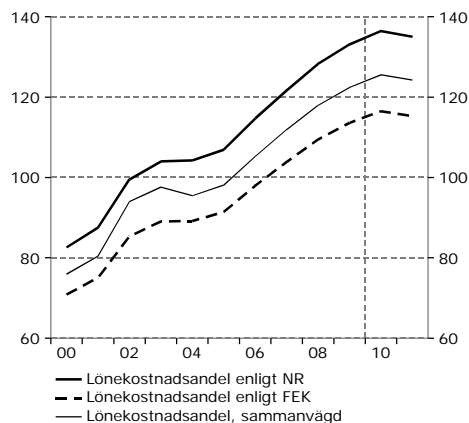
KÄNSLIGHETSANALYS

Den största osäkerheten för de gjorda beräkningarna råder kring hur de olika datakällorna ska vägas samman och användas. I detta avsnitt studeras hur känsligt resultatet är för val av sammanviktningkoefficient. Vi kommer att studera de två extremfallen att sammanviktningkoefficienten är 0 eller 1 för både kostnad per timme och sysselsatt och lönekostnadsandelarna. Vi börjar med att studera hur resultatet förändras om vi istället för att väga samman de olika lönekostnadsandelarna använder lönekostnadsandelarna för privat (FEK) respektive offentlig sektor (NR). Resultatet kan ses i Diagram 4.

¹⁴ "Kommunfinansierad sysselsättning", Interna PM 2010:16, Konjunkturinstitutet, 2010

Dia3 Diagram 4 Kommunalt finansierad sysselsättning i privat sektor, varierande lönekostnadsandelar

Tusental personer

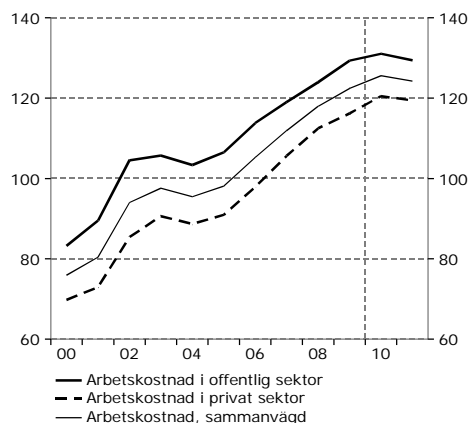

Källa: Egna beräkningar

Som vi kan se i Diagram 4 blir antalet kommunalt finansierade sysselsatta lägre om vi använder lönekostnadsandelarna i privat sektor (som är baserade på FEK). För 2009 blir antalet kommunalt finansierade sysselsatta ungefär 20 000 personer lägre om man använder lönekostnadsandelarna för privat istället för offentlig sektor. Även för kostnad per timme och sysselsatta antog vi en sammanviktningskoefficient. I Diagram 5 och 6 visas serier över kommunalt finansierad sysselsättning och timmar med privata respektive offentliga arbetskostnader.

Dia4 Diagram 5 Kommunalt finansierad sysselsättning i privat sektor, varierande arbetskostnad

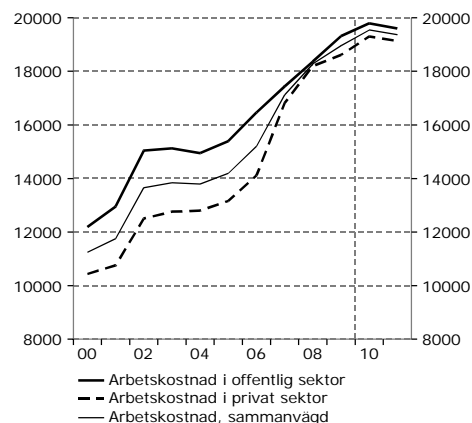
Tusental personer

Källa: Egna beräkningar

Dia5 Diagram 6 Kommunalt finansierade arbetade timmar i privat sektor, varierande arbetskostnad

Tusental personer

Källa: Egna beräkningar

Skillnaden i det uppskattade antalet sysselsatta är något mindre än då vi lät lönekostnadsandelen variera. Används lönekostnaderna i privat sektor blir antalet sysselsatta ungefär 13 000 personer lägre än om lönekostnaderna i offentlig sektor används. För antalet arbetade timmar är det endast i början av perioden som det uppstår några egentliga skillnader. Skillnaden mellan resultatet för sysselsättning och arbetade timmar, sett över tiden, implicerar att det har varit olika utveckling av medelarbetstiden i offentlig och privat sektor.

Slutsatsen baserad på denna känslighetsanalys av sammanviktningskoefficienten är att huvudresultatet inte är beroende av viktningkoefficient. Bilden av de senaste årens utveckling står sig och i förhållande till det totala antalet kommunalt finansierade sysselsatta och antalet arbetade timmar i privat sektor så är skillnaderna beroende på datakälla för lönekostnadsandelen och arbetskostnaden relativt liten. I antalet personer så är dock skillnaderna

av betydelse. Dessutom finns det mer extrema fall än de som redovisas ovan. Om vi antar att lönekostnadsandelen *och* lönekostnaderna är de i offentlig sektor så blir antalet sysselsatta i kommunalt finansierade företag ännu högre. Det är även viktigt att komma ihåg att det finns andra osäkerheter bakom de beräknade serierna. Den största osäkerheten är kring hur stor andel av personalkostnaderna som utgörs av lönerelaterade kostnader. Att intäkter för skolverksdata är skattade är en ytterligare osäkerhetsfaktor.

Sammanfattning

I denna PM har vi utgått från kommuner och landstings kostnader för inköpta tjänster för att skatta den kommunalt finansierade sysselsättningen och arbetade timmar i privat sektor. För att kunna göra denna beräkning har lönekostnadsandelar och kostnad per timme och sysselsatt skattats. Ett antal olika datakällor har använts och vägts samman. Resultatet visar att antalet kommunalt finansierade sysselsatta i privat sektor har ökat successivt sedan 2000. Om de kommunalt finansierade sysselsatta i privat sektor adderas till sysselsatta inom kommunal sektor finner vi att det totala antalet kommunalt finansierade sysselsatta ökade mellan 2000 och 2007 men att det sedan dess skett en minskning. Känslighetsanalys visar att bilden av utvecklingen av de kommunalt finansierade timmarna och sysselsatta inte påverkas av val av sammanviktningskoefficienten men att de gjorda antagande påverkar antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar i betydande grad. Detta tillsammans med andra osäkerhetsmoment i beräkningarna innebär att de exakta siffrorna bör tolkas med viss försiktighet.

7 mars 2011

APPENDIX A

Kommunalt finansierad sysselsättning och arbetade timmar i privat sektor 1993-2012

I detta appendix gör vi en tillbakaskrivning av den kommunalt finansierade sysselsättningen och antalet arbetade timmar till 1993. För att kunna göra detta måste ett antal antaganden göras. Antagandena rör tre andelar, nämligen lönekostnadsandelen, andelen tjänster i förbrukningen och andelen tjänster i de sociala naturaförmånerna.

För lönekostnadsandelarna har vi endast samlat in data för ett år (2007 alternativt 2008). I huvudresultaten antas lönekostnadsandelen vara konstant mellan 2000 och 2012. För att kunna skriva tillbaka serierna till 1993 måste vi anta att denna andel är konstant även tillbaka till 1993. Ju längre bakåt i tiden vi antar att denna andel är konstant, desto större blir det potentiella problemet. Om vi studerar hur lönekostnadsandelarna har förändrats mellan 1993 och 2010 i offentlig sektor så finner vi dock att förändringen under den perioden är liten, framför allt i primärkommunerna. Givet att lönekostnadsandelarna har förändrats med samma storleksordning i de kommunalt finansierade företagen så leder antagandet att lönekostnadsandelen är konstant inte till speciellt missvisande resultat. Självklart kan det dock se annorlunda ut i de kommunalt finansierade företagen, varför serierna ska tolkas med försiktighet bakåt i tiden.

Det andra antagandet som vi måste göra för att kunna skriva tillbaka serierna är att andelen tjänster i förbrukningen är konstant bakåt i tiden. För landstingen är den äldsta kända andelen tjänster i förbrukningen från 2006 och för primärkommunerna från 2002. Andelen tjänster i förbrukningen är så liten att denna post i princip inte påverkar resultaten, varför antagandet att denna andel är konstant inte bör vara något problem.

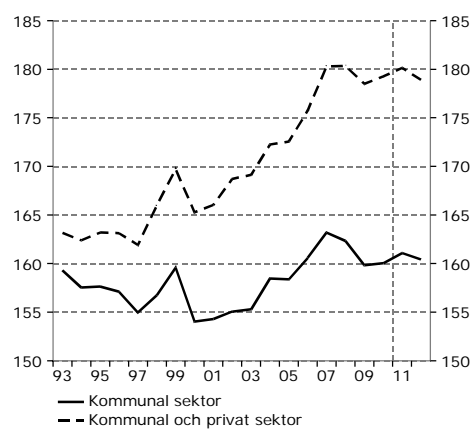
Det tredje och sista antagandet som ligger till grund för tillbakaskrivningen till 1993 är att andelen tjänster i de sociala naturaförmånerna är konstant bakåt i tiden. För primärkommunerna utgörs hela de sociala naturaförmånerna av tjänster. Det potentiella problemet finns med andra ord endast för landstingen där tjänsterna utgör ungefär hälften (den andra halvan utgörs i stor utsträckning av läkemedel). För de år som vi har information om (2001-2007) varierar andelen mellan 0,50 och 0,55. År 1993 blir antalet kommunalt finansierade sysselsatta 500 personer fler om vi använder 0,55 istället för 0,50. Detta säger något om storleksordningen av det potentiella problemet. Skillnaden mellan den antagna och den sanna andelen kan dock givetvis vara ännu större.

Sammanfattningsvis ska serierna tillbaka i tiden tolkas med försiktighet på grund av framför allt antagandena om konstant lönekostnadsandel och konstant andel tjänster i de sociala naturaförmånerna i landstingen.

I tillbakaskrivningen till 1993 antas samtliga ovan diskuterade andelar vara lika stora som den äldsta kända observationen, då observationer saknas. Lönekostnaderna per sysselsatt och timme tillåts variera över hela tidsperioden. För åren 2010-2012 är det prognoserna i Konjunkturläget mars 2010 som ligger till grund för den beräknade serien. De beräknade serierna presenteras i figur A1 och A2.

Diagram A1 Kommunalt finansierade arbetade timmar från 1993

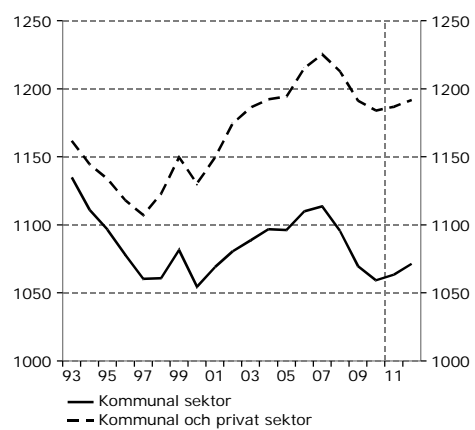
Miljoner arbetade timmar

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram A2 Kommunalt finansierad sysselsättning från 1993

Tusental personer

Källa: Konjunkturinstitutet